

Kom igen om et år!

Halvdelen af alle børn og unge i psykiatrien venter for længe. Behandlingsgaranti og frit sygehusvalg hjælper ikke. Tværtimod.

Når et barn i dag skal begynde i psykiatrisk behandling på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center i Risskov ved Århus, sker det, at familien får brev om at møde op i 2012. Altså om et år eller mere. Ventelisterne i Region Midtjylland hører til landets længste, og medmindre barnet har akutte problemer, er ventetider på 50 til 80 uger ikke usædvanlige.

- Der er en del, der venter i tre, seks eller 12 måneder, før de kommer til. Nogle steder kommer de først til i 2012. Det må jeg vedstå, for sådan er virkeligheden. Der er ingen tvivl om, at det er en belastning for både barnet og familien samt omgivelserne i fx skole og fritidsinstitution. Barnet har måske en dårlig kontakt til kammeraterne og oplever mange nederlag. Det bliver skældt meget ud og kommer let ind i en negativ spiral, som også påvirker forældrene, siger ledende centeroverlæge ved regionens Børne- og Ungdomspsykiatriske Center, Jens Buchhave.

Men det er ikke kun i Midtjylland, ventelisterne vokser. På landsplan venter halvdelen af alle børn nu for længe på at blive behandlet for psykiske lidelser. I oktober 2010 havde 1.326 børn ventet over to måneder. Mange af dem venter væsentligt længere, og andelen ser ikke ud til at være på vej ned, tværtimod.

Også overlæge og professor Niels Bilenberg fra Region Syddanmarks børne- og ungespsykiatri advarer mod de lange ventetider:

- Det betyder, at man taber et vigtigt år i barnets liv. Mange af de her børn samler jo på nederlag, og der kommer flere emotionelle forstyrrelser oveni. De betaler en dyr pris for ikke at få hjælp, siger han.

Siden 1. august 2008 har børn og unge haft ret til at blive undersøgt for psykiske lidelser inden for to måneder. Fra 1. januar 2009 er retten udvidet til også at dække behandling. Alligevel vokser andelen, der venter for længe, og er nu 50 procent.

Retten til at blive undersøgt og behandlet bliver ofte omtalt som en 'behandlingsgaranti'. Men det ord klinger skævt i centeroverlægens ører.

- Det er en udvidet ret, men ikke en garanti. Der er jo ingen garanti for, at en privat udbyder kan tage dem. Og der er ingen steder, du kan klage, hvis garantien ikke holder. Så det er at stikke folk blå i øjnene at kalde det en garanti, mener Jens Buchhave.

Paradoksalt nok er netop behandlingsretten er en af årsagerne til, at ventelisterne er eksploderet. Antallet af børn i psykiatrisk behandling er mere end fordoblet på ti år, og antallet af behandlinger vokser støt.

- Vi har kunnet se henvisningerne stige år for år, men særligt lige efter indførelsen af denne udvidede ret til undersøgelse og behandling. Alle erfaringer viser, at når man udvider behandlingsretten, så henvises der flere patienter. Men det er også, fordi vi er blevet bedre til at behandle børn og unge med psykiske sygdomme og udviklingsforstyrrelser, så det er naturligt, at flere henvises, siger Jens Buchhave.

Sminkede ventelister

De officielle ventelister, som Danske Regioner offentliggør hvert kvartal, viser, hvor mange børn og unge der venter over eller under to måneder. Men mange venter endnu længere. De forventede ventetider, som alle kan læse på venteinfo.dk, er flere steder over et halvt år – og en del steder over et år.

Regionerne regner ventetiden, fra barnet bliver henvist, og frem til behandling eller forvisitation, som er et kort, indledende møde. Den landsdækkende BupBase, som registrerer alle forløb for børn og unge i psykiatrien, forsøger at beregne ventetiden, fra barnet bliver henvist, til selve behandlingen reelt går i gang. Og gør man forløbet op på den møde, stiger andelen af børn, der venter længere end to måneder.

- Vores ambition var at komme med et tal for den reelle ventetid, som familierne oplever, ikke den sminkede. Nogle steder indskyder man en forvisitation og indkalder familien til en enkelt samtale, og så står de ikke længere på venteliste. Men hvis de så

FLERE PATIENTER FOR PENGENE

Ifølge tal fra Danske Regioner er udgifterne til de somatiske afdelinger siden 2001 vokset med 33,2 procent, mens udgifterne til psykiatrien kun steget med 7,7 procent. Antallet af patienter i psykiatrien er i samme periode steget med 24 procent. Med andre ord behandler psykiatrien flere patienter for pengene.

I 2008 kostede sygehusene 63,5 mia. kr. Heraf gik 6,7 mia. kr. til psykiatrien.

skal vente flere måneder, før der sker mere, er de jo ikke reelt i behandling. Så er det bare en kunstig måde at få ventetiderne ned, siger Niels Bilenberg, som er klinisk ansvarlig for BupBasen.

Ingen private tilbud til børn

Børn og unge har ret til at blive behandlet på et privathospital, hvis det offentlige ikke kan klare opgaven inden for to måneder. Men selv om halvdelen af alle henviste børn venter længere, henviser regionerne kun få til behandling i det private. Kun 192 børn blev i 3. kvartal 2010 henvist til privat behandling. Årsagen kan meget vel være, at der ikke er nogen steder at henvise dem til.

Mens patienter, der skal have opereret ledbånd i knæet kan vælge mellem 48 forskellige private behandlingssteder, findes der i hele landet syv til børn og unge med psykiske lidelser. Heraf melder flere om lange ventetider.

Private udbydere står altså ikke i kø for at behandle børn med psykiske lidelser. Sidste år gik en af de store, Vejlefyord Behandlingscenter, tilmed konkurs.

- Den simple forklaring er, at det er ikke attraktivt nok, selv om der er et marked og kunder. Der er ikke flere, fordi honoreringen ikke er god nok. Vi har selv været med til at forhandle takster-

ne, men vi må erkende, at vi ikke kan leve af dem, siger sekretariatschef Martin Koch Pedersen fra Brancheforeningen for Privathospitaler og Klinikker.

De privates forklaring vækker genklang i det offentlige. Mens udgifterne til de somatiske afdelinger er vokset med 33 procent de sidste ti år, er psykiatrien kun vokset med knap otte procent. Og det kan ses, mener Jens Buchhave:

- Politikerne siger, at de vil psykiatrien det godt, men økonomien følger ikke med. Vi kan godt fornuftigt og fagligt ansvarligt snakke sammen om at øge produktiviteten og hjælpe flere for de samme penge. Men det vil stadig ikke række til at hjælpe alle de patienter, vi har. Vi har ikke fået den ressourcetilvækst, vi burde have, når man sammenligner med somatikken og det voldsomt stigende antal henvisninger. Der hersker en uforståelig forskelsbehandling i sundhedsvæsenet, hvor psykiatrien i Folketinget får midlertidige bevillinger fra satspuljen, i stedet for at psykiatriens økonomi forhandles på linje med kirurgi og fødsler ved de årlige økonomiforhandlinger mellem regeringen og Danske Regioner. Det oplever jeg bestemt ikke til psykiatriens fordel. ■

Bille Sterll, journalist, Dansk Psykolog Forening

Børn og unge på venteliste

	April '05	April '06	Marts '07	Marts '08	Marts '09	Okt. '09	April '10	Okt. '10
I alt	2.090	2.282	2.850	2.887	2.513	2.631	2.835	2.662
> 2 måneder	771	861	1.166	1.467	1.142	1.226	1.227	1.326
Venter for længe	37 %	38 %	41 %	51 %	45 %	39 %	43 %	50 %